

ترجمه خلاصا التصانيف

خواجه امام حجة الاسلام محمد ابن محمد الغزالي

ترجمه

احمد عونى قونوق

۱۳۴۱

Hazırlayan

Duygu Kara-Mine Kara

2020

Önsöz

Hoca İmam Hücet'ül İslâm Muhammed İbn-i Muhammed el-Gazâlî'nin Ey Oğul! namıyla ünlenen risalesini Ahmed Avni Konuk dilimize çevirmiştir. Eser Atatürk Kitaplığında (OE_Yz_1767) demirbaş numarasıyla kayıtlıdır. Sayfa sayısı otuz bir (31) olup eserin sonu noksanır. Eserin sonunda yazarın intiha tarihini belirten özel notu ve imzası olmaması kaç sayfanın noksan olduğu sorununu ortaya çıkarmıştır. Ancak eserin bitimine yakın kısımlarının noksan olması muhtemeldir. Çünkü “Dua” kısmına gelinmiştir. Eser (Manâsı; معناسی) yazısıyla inkıta' uğramıştır.

Eserde çeşitli nedenlerden dolayı silinmiş ya da istinsah edilirken boş bırakılmış kelimeler ve cümleler bulunmaktadır. Atatürk kitaplığında bulunan orijinal nüshasından kontrol edildiğinde oldukça iyi korunduğu ve nüshada boş olan yerlerin sonradan silinmediği, yazılırken bilhassa boş bıraktığı izlenimi edinilmiştir. Eserin diğer kısımlarında herhangi bir yıpranma ve silinmeye rastlanılmamıştır. Boşluklarda yer alan ayet ve hadisler Arapça orijinal nüshadan eklenmiş, Türkçe kısımlar genel itibariyle tek kelimelik küçük boşluklar olup tahmin edilebilir olması nedeniyle, Avni Bey'in eserlerinde kullandığı dile riayet edilmeye çalışılarak uygun kelimelerle tamamlanmıştır. Eserin sonunda ki “Dua” kısmının da tercümesine hiç başlanmamış olması nedeniyle bu kısımda herhangi bir tamamlamaya gidilmemiş, eser Arapça duayla sona ermiştir.

Eserin rika halinde ki sayfa numaraları, elyazması nüshayla karşılaştırma yapılırken kolay olması açısından sayfa başlangıcında (صحيفه ١) (صحيفه ٢) vb. şeklinde yazılmıştır. Belirtilen sayfa numaraları Avnî Bey'in el yazısıyla olduğundan sayfa uzunlukları matbu metinde değişiklik gösterebilmektedir.

Avnî Bey'in rika metinde aynı kelimeyi farklı şekillerde yazdığı olmuştur. Örneğin; (مع هذا) (مع هذا) bu şekilde yazılan kelimeler olduğu gibi alınmamış, Osmanlı Türkçesi sözlüğünde ki kullanımı dikkate alınarak aynı kelime için tek yazım şekli kullanılmaya çalışılmıştır.

Dikkatimizden kaçan ve hatamızdan kaynaklanan, yanlış okunmuş kelimeler, kullanılması gereken harf yerine benzer harf (ذو) kullanımı vb. hatalara rastlanılabilir. Bu yanlışlıklar, tesadüf edildikçe düzeltilecektir.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله رب العالمين و الصلوة والسلام على خير خلقه محمد و اله اجمعين
الطيبين الطاهيرين.

معلوم اولسون كه خواجه امام حجة الاسلام محمد ابن محمد الغزالي قدس سره
العزیز حضرتلرینك مرید كردانی جمله سندن بریسی، سنه لرجه آنلرك حضورنده تحصیل
ایدوب هر بر علمدن بهره تام تحصیل ایلدكدن صوكره ینه بر كون كندی كندی
تفكر ایلدی كه: بونجه سنه زحمت چكوب بو علملردن هانكيسنك انفع و معیش
اوله جغنی و قبرده مونسلکه سزا اولاجغنی هانكيسنك غير نافع اوله جغنی بيلمیورم.
هانكيسندن احتراز ایدیم و تباعد ایلیم. زیرا پیغامبر صلی الله علیه واله و سلم
[اللَّهُمَّ أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ عِلْمٍ لَا يَنْفَعُ] یعنی —فائده ویرمه ین علمدن الله

صغورز — بیورمشدر. والحاصل بر قاچ وقت بویله دوشوندی. نهایت استفتایه

حکم ایدوب دیکر بر قاچ مسئله ایله برابر خواجه امام حجة الاسلام

(صحیفه ۲) محمد غزالی حضرتلرینه یازدی. و نصیحت و دعا نیاز ایدوب

دیدیکه: بونك جوابنی حاوی اولان احیاء العلوم و کیمیای سعادت و جواهر

القران، معیارالعلم و میزان العمل و قسطاس المستقیم و معارج القدس و منهاج

العابدين الى تصنيفاتي و آنلك امثالي بر چوق كتابلری وار ایسه‌ده، هر کون اوقونوب عمل ایدلمک اوزره بو ضعیف بر مختصرک طلبنده‌در- اکا بناءً خواجه امام حضرتلری، او سؤالک جوابنده او شاکرده بونی یازوب کوندردی شوپله که:

أى اوغل؛ أى یار مخلص، الله تعالى حضرتلری سنی طاعتنه پایدار ایلسون. و سودکلرینک طریقنه سالک قیلسون که نصایح اولین و آخرینک منشورینی، محمد رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم افندمزدن یازوب امر ایدرلر. و او حضرتدن یازوب امر ایتدکلری بر چوق نصیحتنامه‌لرده کی نصایحدن اکر سکا بر شی واصل اولمش ایسه، او حالده بنم نصیحتمه نه احتیاجک واردر؟ و اکر آندن سکا بر شی واصل اولماش ایسه او حالده بکا سوپله که سنک تخصیلك نه‌در؟

أى اوغل؛ او حضرتدن اهل عالمه یازدقلری نصایحک جمله‌سندن بریسی بو حدیث شریفدر [عَلَامَةٌ إِعْرَاضِ اللَّهِ تَعَالَى عَنِ الْعِبَادِ إِشْتِغَالُهُ بِمَا لَا يَعْنِيهِ، وَإِنْ أَمْرًا ذَهَبَتْ سَاعَةٌ مِنْ عُمُرِهِ فِي غَيْرِ مَا خُلِقَ لَهُ مِنَ الْعِبَادَةِ، جَدِيرٌ أَنْ تَطُولَ عَلَيْهِ حَسْرَتُهُ. وَمَنْ جَاوَزَ الْأَرْبَعِينَ وَلَمْ يَغْلِبْ خَيْرُهُ عَلَى شَرِّهِ فَلْيَتَجَهَّزْ إِلَى النَّارِ]

یعنی — الله تعالى حضرتلرینک قولدن یوز چویرمه سنک علامتی مالایانی ایله اشتغلیدر. و اکر آنک عمرندن بر ساعت یارادلدیغی شیئک غیریسندن یورورسه البته او کیمسه اوزرینه او کچن عمرک حسرتی اوزون سورر و بر کیمسه قرقی

کچوبده، خیرینی شرینه غالب اولمازسه (صحیفه ۳) جهنم سفرینه حاضرلانونب، ایشته اهل جهانہ بو نصیحت و موعظه کفایت ایدر.

أی اوغل؛ نصیحت ایتمک قولایدر. کوچلک آنی قبول ایدوب عمل ایتمکدهدر. زیرا نصیحتک طعمی هواپرستانک دماغنده آجیور. و منهیات ایسه مجبوریدر. علی الخصوص علوم رسمی، فضل و هنر دنیوی طلبیله مشغول اولان کیمسه یه طالب علم ظن ایدرکه علم مجرد کندوسنک وسیله سی اوله جقدر. و کندوسنک نجاتی و ازاده لکی تحصیل علمدهدر. و بو کاتی اولوب علمدن مستغنیدر. ایشته بو اعتقاد فناذر. و فلاسفه مزهییدر. سبحان الله العظیم نهایت بو قدر حق اولسون بیلزمی که علم تحصیل ایدوب آنکله عمل ایتدیکی وقت، آنک اوزرینه حجت مؤکد اولور. و جزى یوقمیدر که پیغمبر صلی الله و آله و سلم افندمز [أَشَدُّ النَّاسِ عَذَابًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَالِمٌ لَا يَنْفَعُهُ اللَّهُ بِعِلْمِهِ] یعنی — تحقیقاً یوم قیامتده ناسک عزاب جهتندن اشدی، الله تعالینک علمیه نفعلندیردیکی عالمدر بیورر. مشایخک کلاملرنده وارد اولمشدر که اعزه دن بریسی، جنید قدس الله سره حضرتلرینی وفاتندن صوکره، رؤیاسنده کوروب آکا (ماحالك) یعنی — نه حالده سک دیدی. جناب جنید [طَاحَتْ تِلْكَ الْعِبَارَاتُ وَفَنِيَتْ تِلْكَ الْإِشَارَاتُ وَمَا نَفَعْنَا إِلَّا رُكِيَعَاتٌ] یعنی — عباره لر آیاق آلتنه دوشدی و اشارت لر محو اولدی و کیجه ایچنده قیلدیغمز بر قاچ رکعتدن غیریسی فائده ویرمدی - جوابنی ویردی.

أی اوغل؛ اعمالدن مفلس و احوالدن تهی و معانیدن خالی اولماق لازمدر. و
 یقیناً بیلملیدرکه علم مجرد دستگیرلک ایتمز و بوکا بر مثال ایله معلوم اولور؛ شوپله
 که: اکر بر کیمسه صحرايه کیتسه و برابرنده اون دانه شمشیر هندی بولنسه و ینه
 (صحیفه ۴) بوپله جه اوزرنده ایی اوقلر و یایلر ویا باشقه سلاحلر اولسه و مع هذا
 او کیمسه سلاح و محاربه اهلی اولسه و آنسزین آفک قارشوسنه بر آرسلان چیقہ
 کلسه نه دیرسک؟ او سلاحلر استعمال اولنمقسزین او آرسلانک شرینی او کیمسه
 دفع ایدرمی؟ یوقسه ایتمز می؟ سن پک اعلا بیلیرسک که ایتمز. ایشته عینيله
 بوپله جه بیل که اکر بر کیمسه یوز بیک مسئله علمی بیلسه و بریسنی ایشلمهسه او
 علمدن آکا فائده اولماز. (دیگر مثال) اکر بر کیمسه خسته اولسه و آنک
 خسته لکی حرارت و صفرا ده بولنسه او آکا اسکنجبینک فائده سی اولدیغنی و
 خسته لغنی دفع ایده جکنی بیلسه و آنی ییمسه، آنک او بیلمه سی خسته لغنی دفع
 ایدرمی، یوقسه ایتمز می؟ سن بلیورسک که ییمدکجه ایتمز.

شعر

کرمی دو هزار رطل همی پیمائی

تامی نخوری نباشدت شیدائی

ترجمه

اگر اولچەك ايله يوز بيك بظمان شراب اولچەك

ايچمدكجه سنده سرخوشلوق شيدالق حاصل اولمز

علم كثير تحصيل ايتمك و بر چوق كتاب جمع ايلمك و آنكله عمل ايتمه مك فائده ويرمز.

أى اوغل؛ كندىكى عمل صالحه مستعد قلوب، حق جل و علا حضرتلرينك

رحمتنه شايسته اولمدقجه، رحمت الهيه سكا واصل اولمز. ايشته دليلى قران كريمدن

ديكله : [وَأَنْ لَّيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَى] يعنى — انسان ايچون آنجق سعى

ايتدىكى شى واردر.

أى اوغل؛ سن بو آيت كريمه نك منسوخ اولديغنى دائما اوقويوب طوررسك.

(صحيفه ۵) (*1) بو ديكر آيتلر حقنده نه ديركه. حق تعالى بيورر [فَمَنْ كَانَ

يَرْجُو لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا]

(*1) مفسرين كرام، بو آيت كريمه نك سوره طوره واقع (أَلْحَقْنَا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ) كلام شريفيله

منسوخ اولديغنى و چونكه اولاد مؤمنينك، بابالرينك صلاحيله جنته دخولنده و برينك

وفاتندن سوكره أنك ايچون دعا و صدقه نك نفعى اولديغنده اقوال كثيره بولنديغنى.

[مترجم فقير]

یعنی — ربنک لقاسنی رجا ایدن کیمسه عمل صالح ایشله سین - و [جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ] یعنی - بو نعمت لر، عمل ایتدکلری سببله مکافاتدر - و [إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَانَتْ لَهُمْ جَنَّاتُ الْفِرْدَوْسِ نُزُلًا * خَالِدِينَ فِيهَا لَا يَبْغُونَ عَنْهَا حِوَلًا] یعنی — ایمان ایدوب عمل صالح ایشله یین کیمسه لر ایچون منزل جناب فردوسدر؛ آنلر او فردوسده دائملردر. و [إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا] یعنی - آنجق توبه ایدوب عمل ایشله یین کیمسه عزابدن خلاص اولور - و بو حدیث شریف حقنده نه دیرلر : [بُنِيَ الْإِسْلَامُ عَلَى خَمْسٍ: شَهَادَةِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، وَإِقَامِ الصَّلَاةِ، وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ، وَصَوْمِ رَمَضَانَ، وَحَجِّ الْبَيْتِ لِمَنْ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا] یعنی — دین اسلام بش شی اوزرینه بنا اولندی. اللهدن غیرى طاپاجق معبود اولدیغنه و محمد علیه السلامك آنك قولى و رسولی اولدیغنه شهادت ایتمك و صلاتی ادا و زکاتی اعطا ایلمك و رمضان آینده اوروج طوتمق و یوله قدرتی اولان بیت اللهی حج ایتمكدر. - و [الْإِيمَانُ قَوْلٌ بِاللِّسَانِ وَتَصْدِيقٌ بِالْجَنَانِ وَعَمَلٌ بِالْأَرْكَانِ] یعنی — ایمان، لسان ایله اقرار، قلب ایله تصدیق و ارکان ایله عملدر. و عمل صالح ایشله مک حقنده دلیلر، او قدر چوقدرکه صایلاماز. اکر قول حقك رحمت و فضلله دکل، کندی عملله صالح رجل اولور دیورم.

(صحیفه ۶) طرزنده سکا بر خاطره وارد اولورسه، او حالده سن بنم سوزمی
اکلامامشسک. معلومک اولسون که بن اوپله دمیورم. بلکه دیورم که بنده، حق
فضلی، کرمی و رحمتی ایله جنته واصل اولور. و بلکه کندی طاعت و عبادتی ایله،
حق رحمتنه مستعد و شایسته اولمادقجه آکا رحمت ایریشمز. بن سویله میورم؛ حق
تعالی سویلیور: **[إِنَّ رَحْمَتَ اللَّهِ قَرِيبٌ مِّن]** یعنی —اللهم رحمتی محسن اولانله
قریدر- و آکا رحمت واصل اولماینجه او ده جنته ایریشمز. و اگر بریسی دیرسه که
مجرد ایمان ایله کیمسه جنته کیرر. بن ده دیرم که اوت ولکن اوکده بر چوق کچیدلر
واردر؛ آنلری کچدکدن و مشقتلر چکدکدن صوکره کیرر و کیردیکی وقت دخی
مفلس جنتلک اولور.

ای اوغل؛ یقیناً بیل که ایش یاپمادقجه اجرت آلامازسک. بنی اسرائیلدن
بریسی، بر چوق سنه لر عبادت ایدر ایدی. حق تعالی حضرتلری آنک خلوصنی
اظهار ایتمک مراد ایدوب —سن بو مساعی پی نه یاپاجقسک؟ زیرا جهنملک
اولاجقسیک، دیمک اوزره آکا بر ملک کوندردی. او ملک کلوب او خبری تبلیغ
ایتدی. عابد جواب ویروب، بنم ایشم قوللق ایلمه در. افندیلکی او بیلیر. او ملک
حضرت حقه رجوع ایدوب آلهی سن عالم ایسترسنده او قول نه دیمشدر، بیلیرسک
دیدی. حضرت حقدن خطاب ایریشدی که او قولم بزدن اعراض ایتمیوب؛ بز
دخی کریملکمز ایله اعراض ایتمه یز.

أى اوغل؛ مصطفى صلوات الرحمن امتنه نه بیوریور [حَاسِبُوا أَنْفُسَكُمْ قَبْلَ

أَنْ تُحَاسِبُوا] یعنی — محاسبه اولنمازدن اول نفسکزی محاسبه ایدیکز. وزن

اولنمازدن (صحیفه ۷) اعمالکزی وزن ایدیکز — و امیرالمؤمنین علی کرم الله وجهه

بیورر [مَنْ ظَنَّ أَنَّهُ بِدُونِ الْجُهْدِ يَصِلُ فَهُوَ مُتَمَّنٍ، وَمَنْ ظَنَّ أَنَّهُ بِبَدْلِ الْجُهْدِ يَصِلُ

فَهُوَ مُسْتَعْنٍ] یعنی — کیم که بلا سعی جنته واصل اولور ظن ایتدی ایسه، او

کیمسه آنجق متمنی در. و کیم که بذل جهد ایله واصل اولور ظن ایتدی ایسه، او

کیمسه آنجق زحمت چکیجی در — و حسن بصری رحمة الله علیه بیورر: [طَلَبُ الْجَنَّةِ

بِلا عَمَلٍ ذَنْبٌ مِنَ الذُّنُوبِ] یعنی — عملنه جنت ایسته مک کناهلردن بر کناهدر —

دیگر بر عزیز بیورر: [الْحَقِيقَةُ تَرْكُ مُلَاحَظَةِ الْعَمَلِ لِاتْرَاكِ الْعَمَلِ] یعنی — حقیقت،

عملی دکل، ملاحظه عملی ترک ایتمکدر — مصطفى صلی الله علیه و آله و سلم

افندمز حضرتلری، جمله دن دها آبی و دها لطیف بیوررلر: [الْكَيْسُ مَنْ دَانَ نَفْسَهُ

وَعَمِلَ لِمَا بَعْدَ الْمَوْتِ، وَالْأَحْمَقُ مَنْ اتَّبَعَ هَوَاهُ وَتَمَنَّى عَلَى اللَّهِ تَعَالَى الْأَمَانِيَّ] یعنی

— زیرک بر کیمسه در که نفسنه سیاست ایدر و اولدکدن صوکره اکی وقت ایچون

عمل ایلر و احمق بر کیمسه نفسنه و آنک هواسنه تابع اولور. و الله اوزرینه تمنی

ایلر —

أى اوغل؛ تفکر علم ایله و آنک مطالعه سیله بر چوق کیجهلری احیا ایتمشسک

بیلیم که صوکی نه اولمشدر. اکر آندن غرضک دنیا و حطام دنیانک جذبی و

مناصب مقام و امثالک اوزرینه مباحات اولمش ایسه وای سکا، واه سنک هالکه!
یوق اکر احیاء شریعت و دین محمدی صلی الله علیه و سلم و تہزیب اخلاق اولمش
ایسه ینہ نہ موطلو سکا! بو شعرى سويله ین بک طوغرى سويلدى: (صحیفه ۸)

شعر

سَهْرُ الْعُيُونِ لِغَيْرِ وَجْهِكَ ضَائِعٌ

وَبُكَائُهُنَّ لِغَيْرِ فَقْدِكَ بَاطِلٌ

ترجمه

کوزلرک اویقوسزلغی بیهوده در و سنک غیریکک فقدانندن ناشی آنلرک و محمد
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم بیورر: [عِشْ مَا شِئْتَ فَإِنَّكَ مَيِّتٌ، وَأَحِبِّ مَا
شِئْتَ فَإِنَّكَ مُفَارِقُهُ، وَأَعْمَلْ مَا شِئْتَ فَإِنَّكَ مَجْزِيٌّ] یعنی — ایسته دیکک قدر یاشا،
محقق اولوجیسک و نه یی ایسترسهک سو، محقق آیریلیجیسک و ایسته دیکک شیئ
ایشله، محقق آنکله مجازات اولونورسک — علم کلام و لحن و دوادین و اشعار و نجوم و
نحو و صرف و سائرهنک تحصیلندن سکا تصنیع عمردن غیرى نه فائده واردر. و نه
حاصلدر. عیسی علیه السلامک اینجیل شریفنده اوقومشدر که موتایی تابوته
قویدقلى وقتدن تا قبره ایریشینجیه قدر کندینک کندیلکی ایله آندن قرق سؤال
صورار. اولکی اودر که [عَبْدِي طَهَّرَتْ مَنَظَرَ الْخَلْقِ سِنِينَ وَمَا طَهَّرَتْ مَنَظِرِي سَاعَةً

[یعنی —ای قوم، سنه لرجه خلقك نظرکاهنی تطهیر ایتدک، عجا بر ساعتجک اولسون بنم نظرکاهمی تطهیر ایتدکمی؟

ای اوغل؛ سنک هر کون بو ندا کسیر [مَا تَصْنَعُ لِغَيْرِي وَأَنْتَ مَخْفُوفٌ بِخَيْرِي]

یعنی — و سنک اطرافک خیر ایله قوشاتلمش ولکن سن صاغیرلقدن ایشتمیورسک.

ای اوغل؛ عملسز علم دوانه لکدر. و عملسز علم بیگانه لکدر. بو کون سنی شردک منع ایتمه یین و طاعته سوق ایله مین علم، یارین دخی جهنمدن منع ایتمز. و اکر بو کون عمل ایتمین و عمر گذشته کی تلافی ایلمز ایسه ک محشر کوننده (صحیفه ۹) حق تعالی حضرتلرینک کلام منفی وجهله [فَارْجِعْنَا نَعْمَلْ صَاحِحًا] — بزى اعاده ایله یا رب، تاکه عمل صالح ایشلیه لم — دیرسک. دینلیرکه تا که ای احمق سن اورادن کلیورسک.

ای اوغل؛ علو همتی؛ نفسکی کماله ایردرمکه هزیمت؛ موت خصوصنده نفس و تنه ویرمک لازمدر. زیرا منزلکاهی تا قبرستانه قدردر. او منزلکاهده اولان طائفه، نه وقت آنلرک نزدینه کیده جکسک دیه لحظه بلحظه سکا منتظردرلر. صاقین که آزیقسز کیتمیسه سک. صدیق اکبر رضی الله عنه بیورر [هَذِهِ الْأَجْسَادُ قَفَصُ الطُّيُورِ أَوْ اصْطَبَلُ الدَّوَابِّ] یعنی — بو جسدلر بر طاقم قوشلرک قفسی و حیوانلرک آخوریدر — کندی کندینه تفکر ایت که سن بونلرک هانکیسندنسک. اکر مرغان

آشیانندان ایسهك ارجعی طبلنك صداسنی ایشتیكك وقت اوچوب پك عالی اولان بر مقامه قونارسك. نته کیم بیورلمشدر. [إِهْتَزَّ عَرْشُ الرَّحْمَنِ مِنْ مَوْتِ سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ] یعنی — سعد ابن معاذ رضی الله عنہك موتیله عرش رحمن تیتزه دی — و اکر العیا ز بالله حق تعالینك [أُولَئِكَ كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ] یعنی — آنلر حیوانلر کبیدر. بلکه دها شاشقیندر — آیت کریمه سنده بیورلدیغی اوزره، حیوانلردن ایسهك یقیناً سفرك زاویه دن هاوییه در. منقولدرکه بر کون حسن بصری حضرتلرینك أنه ایچمه سی ایچون، صوغوق صو شرتی ویردیلر. قدحی آلدیغی وقت بر آه چکوب بیهود اولدی. کندینه کلدیکه قدح آلدن دوشدی. سکا نه اولدی دیدیلر، بیوردیکه: [ذَكَرْتُ أُمْنِيَّةَ أَهْلِ النَّارِ حِينَ يَقُولُونَ لِأَهْلِ الْجَنَّةِ: أَنْ أَفِيضُوا عَلَيْنَا مِنَ الْمَاءِ] یعنی — اهل نارك اهل جنته بزه برآز صو افاضه ایدیکز (صحیفه ۱۰)

دیدکلریکی مشاهده ایلدم.

ای اوغل؛ اکر سنك ایچون علم مجرد کافی اوله ایدی و عمله حاجت اولیه ایدی. [هَلْ مِنْ سَائِلٍ؟ هَلْ مِنْ مُسْتَغْفِرٍ] نداسی بیهوده اولوردی. زیرا حدیث صحیحده شرفوارد اولمشدر که کیجه یاریسی کچوب خلق خواب استراحتته دالدقده تائب وارمیدر، سائل وارمیدر، مستغفر وارمیدر — دیه بالذات ندا بیورر. سهر وقتلرنده هل من سائل نداسی آنك ایچوندرکه حق تعالی حضرتلری بیورر [كَانُوا

قَلِيلًا مِّنَ اللَّيْلِ مَا يَهْجَعُونَ وَبِالْأَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ] یعنی - آنلرک کیجه لرده

اویقولری آز ایدی و سحرلرده استغفار ایدرلر ایدی -

منقولدرکه بر کون اصحاب کرامدن بر جماعت رسول الله صلی الله علیه و سلم

افندمزک حضور شریفنده عبدالله ابن عمر ابن الخطاب خیر ایله ذکر ایتدیلر. صلی

الله علیه و سلم افندمز؛ [نِعْمَ الرَّجُلُ هُوَ لَوْ كَانَ يُصَلِّي بِاللَّيْلِ] یعنی — اکر او

کیجه لین نماز قیله ایدی نه کوزل آدمدر - بیوردیلر. رسول الله صلی الله علیه و سلم

اصحابدن بریسنه بیوردیلر که [لَا تُكْثِرُ النَّوْمَ بِاللَّيْلِ فَإِنَّ كَثْرَةَ النَّوْمِ بِاللَّيْلِ تَدْعُ

صَاحِبَهُ فَقِيرًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ] یعنی — کیجه لین چوق اویقو اویوما زیرا کیجه کثرت نوم،

صاحبنی یوم قیامتده فقیر قیلار -

أى اوغل؛ حق تعالی [وَمِنَ اللَّيْلِ فَتَهَجَّدْ بِهِ نَافِلَةً لَّكَ] یعنی - کیجه لین تهجد

نمازی قیل که سنک ایچون نافله اولسون - قولى امردر. [وَبِالْأَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ]

یعنی — آنلر سحرلرده استغفار ایدرلر — قولى شکردر [وَالْمُسْتَغْفِرِينَ بِالْأَسْحَارِ]

یعنی — سحرلرده مستغفر اولانلر - قولى ذکردر. پیغمبر علیه الصلاة و السلام

بیوررلر که (صحیفه ۱۱) [ثَلَاثَةٌ أَصْوَاتٍ يُجِبُّهَا اللَّهُ تَعَالَى: صَوْتُ الدَّيِّكِ،

وَصَوْتُ الَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ، وَصَوْتُ الْمُسْتَغْفِرِينَ بِالْأَسْحَارِ] یعنی — الله تعالی اوچ

صدایی سور، خروسک صداسنی و قران اوقویان کیمسه نك صداسنی و سحر

وقترلنده استغفار ایدنلرک صداسنی - و سفیان نوری رحمة الله علیه بیورر [إِنَّ اللَّهَ

تَبَارَكَ وَتَعَالَى خَلَقَ رِيحًا تَهْبُ بِالْأَسْحَارِ تَحْمِلُ الْأَذْكَارَ وَالِاسْتِغْفَارَ إِلَى الْمَلِكِ الْجَبَّارِ

یعنی —تحقیقاً حق تعالی نك سحر وقتلرنده اسن بر روزکاری واردکه ذکرى و استغفارى یوکلنوب ملك جباره کوتورر- و بو کلام دخى آنکدر. [إِذَا كَانَ أَوَّلُ اللَّيْلِ، يُنَادِي مُنَادٍ مِنْ تَحْتِ الْعَرْشِ: أَلَا لِيَقُمِ الْعَابِدُونَ. فَيَقُومُونَ وَيُصَلُّونَ مَا شَاءَ اللَّهُ. ثُمَّ يُنَادِي مُنَادٍ فِي شَطْرِ اللَّيْلِ: أَلَا لِيَقُمِ الْقَائِتُونَ. فَيَقُومُونَ وَيُصَلُّونَ إِلَى السَّحْرِ. فَإِذَا كَانَ السَّحْرُ نَادَى مُنَادٍ: أَلَا لِيَقُمِ الْمُسْتَغْفِرُونَ. مِنْ فُرُشِهِمْ كَالْمَوْتَى نُشِرُوا مِنْ قُبُورِهِمْ] یعنی —کیجه ابتداسی اولدیغی وقت عرشك آلتندن بر منادی ندا ایدوب دیرکه آکاهلق اولسون که عابدلر قیام ایتسونلر و بناءًعلیه عابدلر قالقوب مراد آلهی قدر آز قیلارلر. بعده کیجه یاریسنده بر منادی ندا ایدوب دیرکه آکاهلق اولسون که مطیعان و اهل مناجات قیام ایتسونلر. بناءًعلیه قالقوب سحر وقتنه قدر نماز قیلارلر و سحر وقتى اولدقده بر منادی ندا ایدوب دیرکه آکاهلق اولسون که طلب مغفرت ایدنلر قالقسونلر. قالقوب استغفار ایدرلر. فجر طلوع ایتدیکی وقت بر منادی ندا ایدوب دیرکه آکاهلق اولسون که غافلر قیام ایتسونلر. ایدى اولولر قیبرلندن انتشارى کبى یتاقلرندن قالقارلر.

أى اوغل؛ وصایای لقمانده وارد اولمشدرکه اوغلنه وصیت اویدوب

(صحیفه ۱۲) [يَا بَنِيَّ، لَا يَكُونَنَّ الدِّيكُ أَكْبَسُ مِنْكَ. يُنَادِي بِالْأَسْحَارِ وَأَنْتَ

نَائِمٌ] یعنی، —أى اوغلجغم! خروسك سندن دها ريزك اولمسى لايق دكلدر.

شویله که او سحرلرده ندا ایتسونده سن اویقوده اولاسک - دیر ایدی. و بو کلامی نه خوش و نه مناسب سویله مشدر.

شعر

لَقَدْ هَتَفْتُ فِي جُنْحِ لَيْلِ حَمَامَةٍ

عَلَى فَنَنْ وَهْنَا وَإِنِّي لَنَائِمٌ

كَذَبْتُ، وَبَيْتِ اللَّهِ، لَوْ كُنْتُ عَاشِقًا

لَمَا سَبَقْتَنِي بِالْبُكَاءِ الْحَمَائِمُ

وَأَزْعَمُ أَنِّي هَائِمٌ ذُو صَبَابَةٍ

لِرَبِّي، فَلَا أَبْكِي وَتَبْكِي الْبَهَائِمُ

ترجمه

کیجه وقتی قمری، شاخسار اوزرنده حزین، حزین اوتدی! حالبوکه بن اویومش ایدم، یالان سویله دم. بیت الله قسم ایدرم که اگر بر عاشق اوله ایدیم آغلامه ده قمریلر بنی کچمز ایدی. و بن ربکم عشق کثرت واله و حیران اولدیغمی زعم ایدرم؛ حالبوکه حیوانات آغلارده بن آغلامام.

أى اوغل؛ خلاسه نصيحت اودرکه محقق صورتده طاعات و عبادت نهدر، و هانکيسيدر بيله سک. عبادت! او امر و نواهيده هم قول و هم ده فعل ايله شارع صلوات الله عليه و آله و سلم حضرتلرينه متابعتدر. يعنى ياپاجغک و ياپماياجغک و سويله يه جکک و سويله ميه جکک شيدر. اکر عبادت صورتى جائز اولان بر فعل ايشله سهک و حالبوکه امر ايله ياپماسهک، نماز، اوروج بيله اولسه او عبادت اولماز؛ بلکه عصيان اولور. کورمزيسک که بايرام کونلرنده و ايام تثريقده بر کيمسه اوروج طوتسه عاصى اولور. مع هذا عبادت صورتى حائزدر. ولکن امر ايله ايشله مديکندن عاصى اولور. و کزا اکر بر کيمسه اوقات مکروهده (صحيفه ۱۳) ويا مواضع مغصوبهده نماز قيلسه، هر نه قدر عبادت صورتنده ايسهده کناهکار اولور. زيرا امر ايله ايشله مز. و اکر بر کيمسه کندى منکوحاسيله ملاءبه ايلسه، هر نه قدر لعب صورتى وارسهده آنکله مأجوردر؛ زيرا بو ملاءبه امر ايله در. بناءً عليه معلوم اولدى که؛ عبادت امر طومتقدر. يوقسه مجرد نماز و اوروج دکلدر؛ چونکه نماز و اوروج دخى امر ايله اولديغى وقت عبادتدر.

ایمدى أى اوغل؛ احوال و اقوالک امر ايله اولمالى يعنى موافق شريعت بولنمالى؛ زيرا خلقک علم و عملی مصطفى عليه افضل الصلوة والسلامک فتواسى اولمقسيزن ضالالتدر. و حق تعاليدن اوزاقلغه سبدر. ايشته بو سببدن طولاييدرکه پيغمبر عليه الصلاة والسلام اعمال سابقه يى منسوخ قيلدى. بناءً عليه امرسز

سويله مه مەك لازمدر. و راه حقه تحصيل ايتمش اولديغك علم و كزا شطح و طامات و ترهات صوفيانه رسمي ايله ميه جكنى متيقين اولمالي. ايجاب ايدر بلكه بو يولى مجاهدات ايله قطع ايتمك ممكندر. و هوا و شهوت و آرزوى نفس مجاهدات قليجيله اكسييله بيلير. طامات و ترهات ايله دكل اينجه سوزلر ايله عمرينى اوقات تاريك ايچنده اوچورمق مقبول دكلدر. طلاقى بر لسان و شهوت و غفلته باغلامش بر كوكل شقاوت علامتيدر. هوا و نفس يد شريعت آلتنده مجاهدات ايله مقهور اولمادقجه، كوكل انوار معرفت ايله ديري اولماز.

أى اوغل؛ صورمش اولديغك بر قاچ مسئله نك بعضيسى سويله مەك و يازمق ايله حيچ اولماز. اكر آكا واصل اولور ايسه ك، بيليرسك. واصل اولماز ايسه ك بيلمزسك. آنى بيلمك مخيلاتدندر. زيرا بونلر زوقيدر. و زوقى اولان هر بر شى سويلمك و **(صحيفه ١٤)** يازلق ايله حيچ اولماز. اكر بر كيمسه طاتليغى و آجيليغى سويلمك و يازمق ايله افاده ايتمك ايسته سه، البته ممكن اولماز.

أى اوغل؛ اكر بر عين، لذت مجامعه يى بيلن بر كيمسه يه مكتوب يازوب لذت مجامعه نك نه اولديغنى سؤال ايتسه، او كيمسه جواننده بو ذوقيدر اكر طادار ايسه ك بيليرسك و يوقسه سوز ايله و تحرير ايله افاده حيچ اولماز ديه يازه جقدر.

أى اوغل؛ ايسته سؤالرينك بعضيسى بويله در. مع هذا سويلنوب يازيله بيله جك قدرينى احياء العلوم ايله تصنيفات سائره مزده سويله مشزدر. اورايه مراجعت ايت.

ولكن بوراده اشارت اولونان بر شی وار، راه حق سالکلرینه واجب اولان شی نه در؟
دیهه سؤال ایتمشسک. معلومک اولسون که؛ واجب اولان شیئک اولکیسی، اعتقاد
پاکدر. شویله که آنده هیچ بر بدعت بولنماملی. ایکنجیسی؛ توبه نصوحدرکه آرتق
معصیته رجوع ایتمهملی. اوچنجیسی؛ حقی راضی ایتمکدر. شویله که هیچ بر
مخلوقک آنده حقی قالماملی؛ دردنجیسی؛ امر حقی ایفا و نهیدن اجتناب ایده جک
قدر علم شریعت تحصیلدر و علم شریعتدن، بوندن زیادهسی او کیمسهیه واجب
دکدر. و دیگر علملردن دخی خلاصی و نجاتنه سبب اولاجق قدر بیلینه. و بو
سوز بکا بر حکایه ایله معلوم اولور. حکائیه شباخ صره سنده منقولدرکه شبلی رحمة
الله علیه بیورمشدر: —درت یوز استاده خدمت ایتدم و آنلرک نزدنده درت بیک
حدیث او قودم و او حدیثلردن بر حدیث اختیار ایدوب عمل ایلدم. و دیگرلرینی
ترک ایتدم؛ زیرا بو بر حدیثی تأمل ایلدم. خلاص و نجاتی آنده کوردم و علم اولین و
آخرینی آنده مندرج کوردم. او حدیث شریف بودر: **[إِعْمَلْ لِدُنْيَاكَ بِقَدْرِ مُقَامِكَ
فِيهَا، وَاعْمَلْ لِآخِرَتِكَ بِقَدْرِ بَقَائِكَ فِيهَا، وَاعْمَلْ لِلَّهِ بِقَدْرِ حَاجَتِكَ إِلَيْهِ]**
(صحیفه ۱۵) یعنی —دنیاک ایچون اوراده اقامتک قدر عمل ایت و آخرتک
ایچون اوراده بقاک قدر عمل ایت و الله ایچون آکا احتیاجک قدر عمل ایت و نار
ایچون آکا صبرک قدر عمل ایت —

أى اوغل؛ بوندن سكا معلوم اولديكه سنك ايچون علم كئيره حاجت يوقدر. و
علم كئير تحصيلى فروض اعيانندن دكل، فروض كفايه در. و سكا يقين حصولى
ايچون بونه تأمل ايت: منقولدر كه حاتم اصم، شقيق بلخى رحمة الله عليها
حضرتلرينك مریدلرندن و شاگردلرندن ایدی. حضرت شقيق بر کون آکا دیدی:
جناب حاتم، نه قدر مدتدنبیری سن بنم صحبتتمده سک؟
جناب حاتم—اوتوز اوچ سنه.

حضرت شقيق—بو مدت ظرفنده نه علم تحصيل ایتدک؟
جناب حاتم—سکز فائده استحصال ایتدم و علمدن بو سکز فائدهنك غیرى بر
شى حاصل ايله مدم.

حضرت شقيق—انا لله و انا اليه راجعون ای حاتم، بن عمرمك جمله سنی سنك
اوغورنده صرف ایتدم. سن ایسه بندن بو فائدهلرك غیرى علم تحصيل ایتمدک
اویله می؟

جناب حاتم—أى شيخ اكر طوغریسنی ایسترسهك ایشته بو دیدیکمدر و تحصيلم
بودر. و بوندن زیاده سنی ده تحصيل ایتمك ایسته مم؛ زیرا ایکی جهانده خلاصمك
بو سکز فائدهدن حاصل اوله جغنه یقینم واردر. و بوندن زیاده سی بنم ایشمه یاراماز.

(صحیفه ۱۶) حضرت شقيق—کل باقالم سویله که او سکز فائده نه در؟

جناب حاتم—برنجی فائده اودرکه؛ خلق جهانہ نظر ایتدم، کوردم کہ هر بریسی بر محبوب و معشوقی اختیار ایتمشدر. او محبوب و معشوقلرک بعضیسی قبرک کنارینه و بعضیسی ده مرض فوتنه قدر آنکله برابدر. آندن صوکره کیرو دونرلر و هیچ بریسی مزاره کیرمزلر و آنک مونسى اولمازلر. بویله اولنجه دوشوندم قبرده مونس و رفیق اوله جق بر محبوب قازانایم دیدیم. وقتاکه آنک عمل صالح اولدیغنی کوردم، بنده آنی اختیار ایتدم. مزارده رفیق و مونس اولق ایچون کندیمه آنی محبوب اتخاز ایتدم.

حضرت شقیق—آفرین ای حاتم، ائی یاپدک و ائی سویله دک.

جناب حاتم—ایکنجی فائده اودرکه؛ وقتاکه خلق جهانہ نظر ایتدم. جمله سنی نفس و هوایه تابع کوردم و بو آیت کریمه یی دوشوندم [وَأَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ وَنَهَى النَّفْسَ عَنِ الْهَوَىٰ * فَإِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَأْوَىٰ] یعنی—و اما ربنک مقامنه خوف ایدوب نفسی هوادن نهی ایدن کیمسه یه تحقیقاً جنت جایی سکونتدر—یقیناً بیلدم که قران حقدر. بدنی اولان نفسک خلافتنه عمل ایتدم و مجاهداته حاضرلاندیم و آنی مجاهده تارکیله وضع ایتدم. عاقبت طاعت حقدہ سکونت بولدیم.

حضرت شقیق—بارک الله علیک.

جناب حاتم—اوچنجی فائده اودرکه؛ وقتاکه خلق جهانہ نظر ایتدم، هر بری بر سعی و غیرت و رنج چکوب بو حطام دنیادن بر شیجک حاصل ایتمش و آنکله شاد و خرم اولمشدر. (صحیفه ۱۷) بناءً علیه بو آیته نظر ایتدم [مَا عِنْدَكُمْ يَنْفَدُ

﴿ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ بَاقٍ ﴾ یعنی —سزك عنديكزده اولان شی بیتر. حقك عندنده اولان شی ایسه باقیدر —بویله اولنجه بو قدر سنهلك قازانديغم محصولی حق یولنه قويدم. و فقر ایله بذل ایتدم. و حق تعالی یه اصمارلادم. تاكه آنك حضرتنده باقی اوله و بنم آخرت بولمك قلاغوزی بولنه.

حضرت شقیق —أبی سویلدك.

جناب حاتم —دردنجی فائده اودرکه؛ خلق جهانہ نظر ایتدم کوردمکه، بر طائفه انسانلغك شرفی و ازتی و کندیلرینك عزتی کثرت عشائر و اقاریب ایله اولدیغنی ظن و آنکله افتحار و مباهات ایلرلر. و بر طائفه دخی، شرف و عزت انسانی یی کثرت مال و اولاد و عیال ایدوب آنکله افتحار ایلرلر و بعضیلری دخی انسانلغك شرفی و عزتی، غضبده و وروب اولدورمکده و قان دوکمکده اولدیغنی ظن و آنکله افتحار ایده رلر. بن ایسه بو آیتہ نظر ایتدم که حق تعالی بیورر [إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاهُمْ] یعنی —الله عندنده اکرم اولانکز اک زیادہ تقوی صاحبی بولنانکزدر — بیلدم که قران حقدر و خلقك بو ظنلری خطادر. بناءً علیه حق نزدنده اکرملی اولمق ایچون تقوایی اختیار ایلدم.

حضرت شقیق —آفرین آی حاتم.

جناب حاتم —بشنجی فائده اودرکه؛ وقتاکه خلق جهانہ نظر ایتدم، بر طائفه کوردم که یکدیگرینی زم ایده رلر. دقت ایتدم. بو حالک جاه و علم ایله بربرلرینه

(صحیفه ۱۸) اولان حسدلرندن ناشی اولدیغنی کوردم. و بویله اولنجه بو آیته

نظر ایتدم که حق تعالی بیورر [نَحْنُ قَسَمْنَا بَيْنَهُمْ مَعِيشَتَهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا]

یعنی —بز آنلرک میاننده کی معیشتلرینی حیات دنیاده تقسیم ایتدک —بیلدم که بو تقسیم ازله واقع اولمشدر. و بونده کیمسه نك اختیاری یوقدر. بناءً علیه هیچ بر مخلوقه حسد ایتمه دم. و حق تعالی نك قسمتته راضی اولدم. و اهل جهان ایله صلح ایتدم.

حضرت شقیق —ای حاتم چوق ائی یاپدک.

جناب حاتم —آلتنجی فائده اودرکه؛ وقتاکه خلق جهانہ نظر ایتدم کوردمکه، یکدیگرینه قارشی بر سبب و غرضدن ناشی عداوت ایدرلر. بو آیته نظر ایتدم که حق تعالی بیورر [إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا] یعنی —تحقیقاً شیطان سزه دشمندر. ایمی آنی دشمن اتخاز ایدیکز —بیلدم که قران حقدر و شیطان ایله آکا تابع اولانلرک غیریسنی دشمن اتخاز ایتما مک لازمدر. بویله اولنجه شیطاننی دشمن طوتدم و آنک امرینه اطاعت ایتدم، حقه عبادت ایتدم. و آنی تعظیم ایلدم. و بیلدم که صراط مستقیم بودر. نته کیم قران کریمده بیورلمشدر [أَلَمْ أَعْهَدْ إِلَيْكُمْ يَا بَنِي آدَمَ أَنْ لَا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ وَأَنْ اعْبُدُونِي هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ] یعنی —ای بنی آدم، شیطانہ طاپماییکز، او سزه آچق دشمندر. دیو سزه بیان ایتدیمی و بکا اطاعت ایدیکز که ایشته صراط مستقیم بودر —

حضرت شقیق—أی حاتم آیو سویلدك.

جناب حاتم—یدینجی فائده اودرکه؛ وقتاکه خلق جهانہ نظر ایتدم، کوردم که هر بر کیمسه قوت (صحیفه ۱۹) و معاش طلبنده در و سعی بلیغ ایدر لر. بو سبیدن ناشی حرامه و شبهاته صارملش لر و کندیلرینی خوار و ذلیل ایتمش لر در. بن دخی بو آیت کریمه یه نظر ایتدم که حق تعالی بیورر [وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ إِلَّا عَلَى اللَّهِ رِزْقُهَا] یعنی—یریوزنده یورور بر جانلی حیوان یوقدر الا آنک رزقی الله اوزرینه در—بیلدم که بن یریوزنده یورویهن جانلی حیوانلردن بریسی یم. بناء علیه حق ایله مشغول اولدم و بیلدم که حق مادام که تکفل ایتمش در؛ بنم رزقم بکا واصل اولور.

حضرت شقیق—أی حاتم آیی سویلدك.

جناب حاتم—سکزنجی فائده اودرکه؛ بو خلق جهانہ نظر ایتدم، هر بری بر کیمسه یه و بر شیئی اعتماد ایتمش در. کیمی مال و ملکه، کیمی حرفت و صنعته، کیمی کندی کبی بر مخلوقه اعتماد ایلمش در. بنده بو آیتی تأمل ایتدم که حق تعالی بیورر [وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ] یعنی—کیم که الله توکل ایدر سه او آکا کفایت ایدر—حق عز و جل حضرتلرینه توکل ایتدم. [وهو حسبی و نعم الوکیل] یعنی—او بکا کافی و نه کوزل—

حضرت شقیق—أی حاتم آیو سویلدك. الله سنی موفق ایلسون که بن تورات و انجیل و زبور و قرانه نظر ایلدم. بو درت کتاب، بو سکز فائده اوزرینه متدائردر. و هر کیم بو سکز فائده اوزرینه عمل ایدرسه بو درت کتاب ایله عمل ایتمش اولور. و بو حکایه دن سنك ایچون علم کثیره احتیاج اولمدیغی معلوم اولدی. شمدی سوزه رجوع ایده لم و سالک راه حقه واجب اولان شیء تماماً سویلیه لم:

بشنجیسی: رهنما لق ایده جك و اخلاق زمیمه یی قالدیروب آنك یرینه اخلاق حمیده وضع ایلیه جك مربی و مرشد بر پیر لازمدر. تربیه نك معناسی بودرکه؛ مثلا بر رنجبر ألی تربیه ایدر و أكین آراسنده چیقان اوتلری قوپاروب آتار و اکر تارلاده طاش و مولوز اولورسه قوپاروب آتار (صحیفه ۲۰) و تارلادن تعبید ایلر. و اکینک بسله نوب آیو چیقمه سی ایچون خارجدن صو ویرر. بویله اولنجه البته سالکده بر پیر مریدن غیری چاره یوقدر. زیرا حق تعالی حضرتلری، پیغمبران علیهم السلامی خلقه دلیل اولوب راه حقی کوسترمه لری ایچون کوندردی. وقتاکه حضرت مصطفی علیه الصلوة والسلام افندمز دنیادن رحلت بیوردی؛ نائبلری قیامته قدر خلقه دلیل اولمق ایچون آنك مقامنه کچدی. بناء علیه سالک راه ایچون بر پیر ضروریدر. و پیرک شرطی اودرکه عالم اوله. فقط هر بر عالم پیرلکه لایق دکلدر. بلکه بو ایشه اهلیت کندوسنده بر قاچ علامت بولنان کیمسیه مخصوصدر. بز سکا آندن بعضیلرینی سویلیه لم تاکه هر حیران و شاشقین بو دعوایی ایتمسون؛

-اويله بر کيمسه ده حب جاه و حب مال اولمالمى.

-متابعتى متسلسلاً تا رسول الله صلى الله عليه و سلم حضرتلرينه قدر واصل اولان بر شخص بينايه متابعتى بولنمالمى.

-و آز ييمك و آز اويومق و آز سويله مك و چوق نماز قيلمق و چوق صدقه ويرمك و چوق اوروج طوتمق كى هر بر نوع رياضتى چكمش اولمالمى و صبر، شكر، توكل، يقين، طمانينت، سخاوت، قناعت، امانت، بذل مال، حلم، تواضع، دانالق، صدق و قار حيا، سكون و تانى و بونلك امثالى حسن اخلاق آنك سيرتى اولمش اولمالمى.

-و محمد مصطفى صلى الله عليه و سلم افندمك نورلرندن بر نور اقتباس ايتمش اولمالمى.

-و كبر، بخل، حسد، حقد، خرص، طول امل، خفت و عجوللك كى اخلاق زميمه دن پاك اولمش بولنمالمى.

-و متكلفات و متعصبانك علمندن مستغنى اولمالمى. شويله كه؛ محمد صلى الله عليه و سلم افندمك علمندن غيرى هيچ بر كيمسه نك علمنه محتاج بولنمالمى.

ايشته پيران طريقتك علامتلرندن بعضيسى ذكر اولندى. بويله بر كيمسه يه اقتدا ايتمك طريق صوابدر. ولكن بويله بر پير نادر بولنه بيلير. زيرا زمانزده بى معنا مدعيلر پيدا اولمشلر و لهو و لغوه دعوت ايتمشلردر. و بر چوق (صحيفه ۲۱) ملحدلرده

شریعتہ مخالفتلہ پیرلک دعواسنہ قالقمشلردر. پیران طریقت ایسه کوشه لرده کیزلی
 قالمشلردر و کیم که بو کوسترلمش اولان بعض علامتلی بر کیمسه ده کورورسه آنک
 پیران طریقتدن اولدیغنی بیلسین. اگر بر کمیسه بویله بر پیری بولور و اوده آنی قبول
 ایدرسه او پیری ظاهر و باطنده محترم طوتمالیدر. احترام ظاهر بودرکه آنک سویلیدیکی
 بر مسئله ده خطا ایتدیکنی ظن ایتسه بیله انکار و حجت اقامه ایدهرک آنکله مجادله
 ایتمه سین. و پیرک حضورنده خودنمالمق ایله سجاده سنی یایماملیدر. امامت
 مستثنادر. نمازدن فارغ اولنجه سجاده سنی دهوشیرملیدر. و حضور پیرده بولندککده
 و پیر هر نه ایله حکم ایدرسه قدری یتدیکی قدر آنی اجرا ایتملی و آنک
 وباشقه سنک اوکنده سجده ایتماملی. زیرا کفردر. و شریعتہ مخالفت ایتماملی در.
 چنوکه او الحاد اولور. و شریعتہ مخالفت ایدن ویا آنی روا کوره ن هر بر پیر زندیقدر.
 احترام باطن دخی بودرکه ظاهرده نه وارسه باطنده دخی هم قول و همده فعل ایله
 آنی منکر اولماملی. عکسو حالده منافقلق اولور. و اگر یاپامزسه، ایچی طیشنه
 موافق اولنجه قدر صحبتی ترک ایتملیدر.

آلتنجیسی: سیاست نفس مزوریتدر. و اوده سوء قریندن احتراز ایتدیکی وقت سمیر
 اولور. بو سببله انس و جن شیطانلرینک دست تصرفی، آنک ولایت دلندن قیصالر
 و آنک نار شیطانیتی قالقار.

یدینجسی: هر حالده فقری غنا اوزرینه اختیار ایتملیدر. زیرا بو یولده اصل اولان
 محبت دنیادن کوکلی فارغ قیلیمقدر. چونکه اسباب دنیویه ایله برابر محبت دنیادن
 خلاص اولمق پک آز ممکن اولاییلیر. بناءً علیه اسباب دنیویه نك رتکی کوکلك محبت
 دنیادن فارغ اولمسی ایچوندر. ایشته حق یولنه سلوک ایدهن کیمسه یه واجب اولان بو
 یدی شیء در. برده تصوف نهدر دیو سورمشسك، معلوم اولسون که تصوف ایکی
 شیدر. بریسی: (صحیفه ۲۲) حق تعالی ایله صدق دیکری خلق ایله ایولکدر.
 هر کیم حقه قارشى طوغری فعللی و خلقه قارشى آیو خویلی و متحمل ایسه، او
 کیمسه صوفیدر و حق ایله صدق اودرکه خطه نفسکی آنک امرینه فدا ایده سک و
 خلق ایله آیو خویلولق اودرکه مراد نفسنی کیمسه یه تقدیم ایتمییه. و بلکه اگر آنک
 مرادی شرعه مخالفته کچید ویرسه او کیمسه صوفی دکلدیر. اگر تصوف دعواسی
 ایده رسه مدعی کذابدر. وینه (بنده لك) نهدر دیو صورمشسك. معلوم اولسون که
 بنده لك اوج شیدر. بریسی؛ امر شریعتی محافظه ایتمک، ایکنجسی؛ حق تعالی نك
 قضا و قدرینه و قسمتنه راضی اولمق، اوچنجسی؛ نفسنک اختیارینی و آرزوسنی ترك
 ایدوب حقک اختیار و مرادیه خوشنود اولمقدر. وینه (توکل) نهدر دیو
 صورمشسك؛ معلوم اولسون که توکل، حق تعالی نك ایتدیکی وعدلری موثوق
 طانیمقدر. یعنی اعتقاد ایده سک که سکا هر نه قسمت ایتمش ایسه، جهان آنک
 دفعیله مشغول اولسه ده سکا واصل اولور. و سکا هر نه قسمت ایتمامش ایسه،
 سنک و جهانده اولانلرک جهد و سعی ایله سکا واصل اولماز. وینه (اخلاص)

نہ در؟ دیو صورمشسک. بیل کہ اخلاص، افعالکک جملہ سی حق تعالیٰ ایچون اولق و او ایشله دیکک ایشلرده خلقی تأمل ایتمه مک در. و کوککک خلقک مدحنه میل ایتمه مک و خلقک ذمندن مغموم اولماملی. بیل کہ ریا، خلقی بیوک طومقدن متولد اولور. و ریانک علاجی اودرکہ خلقی صخر قدرت کوره سک و آنلری جمادات کبی تصور ایده سک. یعنی نصل کہ جماداتک قدرتی و اراده سی یوق ایسه و بر راحت و رنج ایراث ایده مز ایسه جملہ حالاتقی ده اوپله بیله سک تاکہ ریادن خلاص اولاسک. زیرا سن خلقی قادر و مرید بیلدکجه، سندن مخلصی اولماز.

ای اوغل؛ باقی سؤاللرکک بعضیسی کتب و تصانیفمیزده مسطوردر. اوراد تحرج ایت و آنک بعضیسنه جواب یازمق حرامدر. سن بیلدیککی ایشله. بیلدیکک سکا مکشوف اولور.

ای اوغل؛ بوندن صوکره سکا هر نه مشکل واقع اولورسه، زباندلک غیرسیله بندن سؤال ایتمه. زیرا (صحیفه ۲۳) حق تعالیٰ بیورر [وَلَوْ أَنَّهُمْ صَبَرُوا حَتَّى تَخْرُجَ إِلَيْهِمْ لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ] یعنی —اگر آنلر سنک خروجک قدر صبر ایدوب ندا ایتمه لر ایدی؛ آنلر ایچون خیرلی ایدی —حضر علیه السلامک نصیحتنی قبول ایت کہ حق تعالیٰ بیورر : [فَلَا تَسْأَلْنِي عَنْ شَيْءٍ حَتَّى أُحْدِثَ لَكَ مِنْهُ ذِكْرًا] یعنی —بن آنک حقیقتنی سکا ذکر و بیان ایدنجیه قدر سن بکا بر شیدن سؤال ایتمه —سن تعجیل ایتمه وقتی کلنجه محقق سویلرلر و کوسترلر. نته کیم حق تعالیٰ

بیورر [سَأْرِيكُمْ آيَاتِي فَلَا تَسْتَعْجِلُونِ] یعنی—سزه آیاتی کوستره جکم امدی
 استعجال ایتمه یکیز—سن وقتندن اول صورما. زیرا اکر واصل اولورسه ک محقق
 کورورسک ولکن یقیناً بیل که کیتمدکجه واصل اولماز و کورمزسک. نته کیم حق
 تعالی بیورر [أَوْلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا] یعنی—عجبا یریوزنده سیر ایتمزلمی
 که باقسونلر—

أى اوغل؛ اکر حق یولنه کیرر ایسه ک هر بر منزله عجائب کورورسک. جان
 تلف ایت که جان تلف ایتمکسزین بر ایش زهوره کلمز. زولنون مصری رحمة الله
 علیه شاکردلرندن بریسنه خوش بیورمشدر :

[إِنْ قَدَرْتَ عَلَىٰ بَدْلِ الرُّوحِ فَتَعَالَ، وَإِلَّا فَلَا تَشْتَغِلْ بِرَهَاتِ الصُّوفِيَّةِ وَالْقَالَ]

یعنی— اکر بذل جانه مفتد ایسه ک کل و یوقسه صوفیه نک ترهاتی و قالی ایله
 اشتغال ایتمه—

أى اوغل؛ قیصه سوز؛ سکا سکز شی ایله نصیحت ایده یم. دردی یاپمامغه و
 دردی دخی یاپمغه لایقدر. تا که علمک یوم قیامتده سکا خصم اولوب علیه که
 هجت اولیه. و ایشله مه مکه لایق اولانه کلنجه:

—بری بودرکه قدرتک یتدکجه مناظره ایتمه. و هر بر کیمسه ایله مسئلهده مناظره
 حادث اولورسه حجت اقامه ایتمه. زیرا آنک آفاتی زیاده در. و آنک ضرری نفعندن

دها چوقدر. چونکه ریا، حقد، حسد، کبر، عداوت، مباحات و بونلرک غیرى
 بالجمله اخلاق زمیمه نك منبعیدر. امدى اكر سنكله بر دیکرى آراسنده بر مسئله
 واقع اولورسه و سن دخى حق اولان شیئك آشکار اولسنى ایستر ایسهك او مسئلهده
 بو نیتله سعى ایتمك جائزدر. بو نیتك صدقى ایچون ایكى علامت واردر. بیلمهك
 لازمدر. (صحیفه ۲۴) برى اودرکه حقك كرك سنك لسانكله و كرك حقكك
 لسانيله مكشوف اولمسی آراسنده فرق کورمیه سك. ایکنجیسی اودرکه تنهاده بحث
 ایتمكه محبت ایده سك. ملاء ناسده دكل، اما بر مسئلهده بریسیله بحث ایده سك. و
 بیله سك که حق سنك الكده در. او ایسه عناد ایدر. صاقین که آکا محبت اقامه
 ایتمیه سك و سوزى ترك ایده سك. یوقسه خشینه منتهى اولور. وفائده حاصل اولماز
 و بوراده بر فائده سویلیهیم. بیل که شکل شبلردن صورمق، علتی و خسته لغی طبیبه
 عرض ایتمك و جواب ویرمك دخى طبیك بو خسته لغه شفاده سعى ایتمسی
 کبیدر. و یقیناً بیل که جاهلر خسته لردر. و علماده طبیلردر. و عالم ناقص طبیلکه
 لایق دکلدر. عالم کامل خسته لغه طبیلک ایدر. زیرا خسته ده ایولك امیدى اولوب
 اولمدیغنى آکلار. اما مرض غالب اولوب علاج قبول ایتمه یین برده طبیك اوسته لغی،
 آنکله مشغول اولماسى و وقتنى ضایع ایتمه سیدر. شیمدی بیل که جهل خسته لغی
 درت نوع اوزرنه در. آنلردن اوچی علاج پزیر دکلدر. بونلردن علاج پزیر اولیانك
 بریسی اولان سؤال ایدن کیمسه نك سؤال و اعتراضی حسددن اوله. حالبوکه حسد،
 علاج قبول ایتمه یین بر خسته لقدر. بیل که آکا ویرمك ایسته دیکك جواب هر نه

قدر آيو و واضح اولورسه آنك حدتی دها زیاده اولوب سکا منکر بولنور. و دها زیاده عداوت ایدر و بو جواب آنك حسدینی دها زیاده اشغال ایلر، آرتق آنك جوابی ایله مشغول اولمامك لازمدر. و نه کوزهل سیولنمشدر.

شعر

كُلُّ الْعَدَاوَةِ قَدْ تُرْجَى إِزَالَتِهَا

إِلَّا عَدَاوَةَ مَنْ عَادَاكَ عَنْ حَسَدٍ

ترجمه : هر بر عداوتك ازاله سی رحا و امید اولنور. آنجق حسددن طولایی سکا عداوت ایدن کیمسه نك ازاله عداوتی ملؤل دکلدرد. بناءً علیه آنك تدبیری، او کیمسه بی، او خسته لغیله ترك ایدوب آندن اعراض ایتمه کدر. نته کیم حق تعالی بیورر : [فَاعْرِضْ عَنْ مَنْ تَوَلَّىٰ عَنْ ذِكْرِنَا وَلَمْ يُرِدْ إِلَّا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا] یعنی —بزم ذکرمزدن یوز چویرندن اعراض ایت و او آنجق حیات دنیایی ایستر —

(صحیفه ۲۵) و حسود هر نه یاپار و هر نه سویلر ایسه کندی خرمننه آتش

اودر. نته کیم حدیث شریفده بیوریلور : [الْحَسَنَاتِ كَمَا تَأْكُلُ النَّارُ الْحَطَبَ]

یعنی —آتش اودونی بیدیکی کیبی حسد، حسناتی اکل ایدر. ایکنجی نوع بودرکه:

او کیمسه نك علتی حماقتدن اولور. بوده علاج قبول ایتمز. نته کیم عیسی علیه

السلام بیورمشدر که —بن اولویی دیرلتمکدن عاجز اولدم؛ فقط احمقده اصلاحنندن

عاجز اولدم —بوده اوپله بر کیمسه در که ایکی اوچ کون تحصیل علم ایله مشغول

اولوب علوم عقلی یه اصلا شروع ایتمه مش بولنور. آندن صوکره دخی بتون عمرینی علوم شریف عقلی یه صرف ایتمش اولان عالملره اعتراض ایدهر. و بو قدرجق اولسون بیلمز که او عالم عزیزده ایتدیکی اعتراض کندینده جهل و نا دانیشدندر. زیرا عالم آندن دهها آبی بیلیر. اکر بو قدرجغنی دوشونمزسه، حماقت و نادانیدندر. آرتق آندن دخی اعراض ایتملی. و آکا جواب ویرمکله مشغول اولاملی. اوچنجی نوع او کیمسه درکه مسترشددر. آکا برك کلامندن آکلامادیغنی کندی فهمنك قصورینه حمل ایتمز و صوردیغنی استفاده ایچون صورار ولکن یوکسك سؤال صورار. حالبوکه آنک فهمی آنک حقللیغنی ادراکدن قاصردر. آنک جوابیله ده مشغول اولماق لازمدر. زیرا صلی الله علیه و آله و سلم افندمز حدیث شریفلرنده [مُنْ مَعَاشِرِ الْأَنْبِيَاءِ أَمْرُنَا أَنْ نُكَلِّمَ النَّاسَ عَلَى قَدْرِ عُقُولِهِمْ] یعنی —بز زمره انبیا، ناسه عقللری مقدارنجه سویلمکله امر اولندق— بیوررلر. یعنی بز ناسه آکلایاجقلری شیئی سویلرز. دیکله مکه طاقت کتیره میه جکلری شیئی سویلمه یز دیمکدر. دردنجی نوع اودرکه مسترشد اولمغله برابر زیرک، فهم و عاقل اولور. یعنی غضب و شهوت و حسد و حب مال و جاهه مغلوب اولمایوب طوغری لریک طالبیدر. و ایتدیکی سؤالی خطا و قصور بولمق ایچون ایتمز. بو خسته علاج قبول ایدهر. اکر آنک جوابیله مشغول اولور ایسه ک لایقدر. بلکه واجبدر.

—ایکنجسی اودرکه : واعظلق و مزکرلکدن احزاز ایده سک، مکر که سویلدیکک شیئی اولا کندک (صحیفه ۶۲) ایشله مش اولدیغکی بیله سک. و عیسی علیه

السلامه خطاباً وارد اولان كلامى تأمل ايله سَك كه حق تعالى بيورمشدر [يَا ابْنَ مَرْيَمَ
عِظْ نَفْسَكَ فَإِنَّ اتَّعَظْتَ فَعِظِ النَّاسَ وَإِلَّا فَاَسْتَحِ مِنْ رَبِّكَ] يعنى — اى مريمك
اوغلى، نفسكه وعظ ايله؛ اكر وعظى قبول ايدرسه، ناسه وعظ ايله و يوقسه بدن
اوتان — اكر بو عمله مبتلا اولور ايسهك ايكي شيدن احتراز ايت. بريسي، كلامده
بر طاقم عبارات و اشارات و شطح و طامات و اشعار و ابيات ايله تكلف
ايتمكدن؛ زيرا حق تعالى تكلف ايدهلرى سومز. و تكلف، حدى تجاوز ايدنجه،
باطن خرابلغنه و كوكل غفلتنه دلالت ايلر. چونكه تزكيرك معناسى، مصيبت آخرتى
اكمق و عمر كندسنده حق تعالى حضرتلرينك خدمتنده تقصير وقوعنى و ايمانى
سلامته ايصال ايچون يولده كى كچيدلرى و ملك الموتك قبضه سنده كه حالى و
منكر و نكيرك سؤالنه جواب اعطاسنى و قيامتى و آنك موقضلرينى و حسابده كى
مناقشه يى و ميزانى و مرور صراطى و قيامتك سار اهلونى و نارى و آنك مصائلينى
تأمل ايتمكدر. ايشته بوكا تذكير ديرلر. خلقى بونلردن آگاه ايتملى و آنلك كوزينى
كندى نفسلرينك قصور و عيوبنه آچمالى كه بو آتشر و مصيبتلك تأثيرى مجلسده بو
ظانلك كوكلنه وارد اولسون و قدرتلى يتديكى قدر تلافى مافات ايتسونلر و عزز
ديله سونلر و طاعتله كچمه مش اولان عمرلرينه ندامت ايله سونلر. ايشته بو
سويله نيلنلك جمله سنه وعظ ديرلر. مثلا سيلاب خانه نك قپوسنه قدر كليور و خانه يى
قاپوب كوتورمسى و چوجغى و چولوغى غرق ايتمسى خوفى وار و صاحب خانه
دخى الحزر الحزر اى اهل خانه سيلاب كلدى قاچيكز، ديبه باغيرييور. او كيمسه او
حال ايچنده كلامنى بر طاقم تكلف ايله و عبارات مرصعه و مجمعه ايله و اشارات

ایله سویله مز. ایشته خلقه وعظ ایتمه نك مثالی بودر. و دیکری دخی، وعظ ائناسنده سنك مجلسکده نعره اورمالرینه وهای و هوی ایلملرینه و البسه لرینی چاك ایتملرینه و هرکس طرفندن خوش وعظ ایدیور خوش بر مجلسدر ده نیلمسی ایچون، مجلسه آشوب و تشور و شعب القا ایتملرینه کوکل ویرمیه سک و آکا مربوط اولمیه سک. زیرا بونلره میل ایتمک و خلقک بو سوزلرینی خوش کورمک غفلتدن متولد اولور. (صحیفه ۲۷) بلکه خلقی دنیادن آخرته و معصیتدن طاعته و غفلتدن بیداری یه و غروردن تقوایه دعوت قیدنده اولاسک. و بلکه تقوی و عبادت علمندن سوز سویلیه سک و باق که آنلر حق تعالی حضرتلرینک رخاع شریفی خلافتده اوله رق نه یه متوجه درلر و آنلرک قبله دللری، شرع مصطفی صلی الله علیه و سلم افندمزه مخالف اوله رق نه در؟ و اعمال و اخلاق سیئهدن آنلره هانکیسی غالب الدیغنه نظر ایت. و آنلری آنلردن چویر. و هر کیمه خوف غالب ایسه رجا و امیده دعوت ایت. و رجا و امید غالب اولان کیمسه لری ده خوفه دعوت قیل؛ اولوجهله که مجلسدن قالدقلری وقت صفات زمیمه دن ظاهراً و باطناً بر شی قالمامش اولسون و صفات حمیده یه متبدل اولمش بولنسون و طاعتده کاهل وفات اولانلر، راغب و خریص اولسونلر و معصیتده خریص و حبر امتکار اولانلر، خوف و هراسه دوشسونلر. بویله اولمیان و بویله تقریر اولنمیان هر بر وعظ، هم سویلیه نه وهمده دیکله یه هپ وبالدر. بلکه سویله یین خلقی بولک آزدیروب قانلرینی دوکن و آنلری ابدیاً هلاک ایدهن بر غول، بر شیطاندر. و خلقک آنلردن قاچمالری واجبدر. زیرا آنلرک ایقاع ایتدکلری فسادی، هیچ بر شیطان یاپاماز. و آنی کرسیدن ایندیروب دفع

ایتمک قدرتی اولان کیمسه لر اوزرینه واجب و لازم در. زیرا امر معروف و نھی منکر جمله سندن در. اوچنجسی اودرکه: هیچ بر پادشاهک و امیرک زیارتنه کیتیمیه سک و آنلره مخالطه و مجالسه ایتیمیه سک؛ بلکه آنلری کورمیه سک بیله؛ زیرا کورمه نك و آنلره مخالطه نك آفتی چوقدر. و اگر آنلری کورمکه مبتلا اولندک ایسه، آنلرک مداحلغنی و ثناکرلغنی ترک ایت. اگر آنلر سنی کورمکه کلیرلر ایسه، ینه بویله یاپ.

[لَأَنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَغْضَبُ إِذَا مُدِحَ الْفَاسِقُ وَالظَّالِمُ. وَمَنْ دَعَا لِطُولِ بَقَائِهِمْ فَقَدْ أَحَبَّ أَنْ يُعْصَى اللَّهُ فِي أَرْضِهِ] یعنی — زیرا الله تعالی، فاسق و ظالم مدح اولندیغی وقت غضب ایدهر و هر کیم که بر ظالم ایچون عمرینک اوزونلغی ایله دعا ایدهرسه الله تعالی ارضنده عصیاء اولنمغه محبت ایدهر. در دینجسی اودرکه؛ سکا ویردکلری حلال اولدیغنی بیلسهک **(صحیفه ۲۸)** بیله، آنلردن هیچ بر شی قبول ایتیمیه سک، زیرا آنلرک مالنه طمع ایتیمک دنیك سبب فسادی اولور. و آندن و آنلر طرفنه مدهنه، محابات و مراعات و آنلرک زلمنه و فسق و فجورینه موافقت متولد اولور. و بونلرک جمله سی هلاک دیندر. و آندن متولد اولان محاضرتک اک کوچوکی اودرکه آنلره محبت ایدهرسک. و هر کیم برینی سوه رسه آنک عمرینک اوزون اولماسنی ایستر. و آنک عمرینک اوزون اولماسنی ایسته یینجه، ظالمک و خرابی عالمک امتدادینی ایسته مش اولور. صاقین صاقین که شیطان سنک یولکی اورماسین. و سنی یولدن آزدیرماسین. و کندی طور باسنه قوماسین. نته کیم شیطان سکا دریکه: — امرانک آلتونلرینی آل، فقرايه ویر و مسکینلرک راحتنی تأمین ایت! صرف ایتدیکک وقت بر خیره صرف ایله بو دهها اولی در — بناءً علیه آلتونلری آلیر و صرف ایتدیکی وقت

فسق و فجوره صرف ایلر؛ زیرا شیطان بو طریق ایله بر چوق خلق قانی دوکمشدر. و بونک آفاتی چوقدر. و کتاب احیاده بحث ایتدک. اورایه مراجعت ایت.

ای اوغل؛ ایشله مه مکه لایق اولان بو درت شیدک احتجاب ایت. ایشله مکه لایق اولان شیء کلنجه، اوده درتدر، ایفا ایتمک لازمدر. برنجسی: اودر که حق تعالی ایله سنک آراکده کی هر معامله ده او یله اولکه اکر او معامله یی سنک کوله ک ایشله سه مقبول و جائز عد ایدوب اینجتمیه سک و غضب ایلمیه سک و کوله کدن سنک حقه صادر اولوب بکنم دیکک هر شیء، حق تعالی نک عبودیتنده سندن صادر اولدیغی وقت، بکنمیه سک مع هزا بنده ک حقیقتده، سنک بنده ک دکلدر؛ بلکه پاره ک ایله صاتون آلدیغکدر. حالبوکه سن، حق تعالی نک بنده حقیقیسی سک، زیرا سک آنک مخلوقیسک؛ او سنک خالقکدر.

ایکنجسی؛ اودرکه سنکله خلق آراسنده کی معامله ده او یله اولاسک که سنک آنلره یایدیغیک معامله یی اکر آنلر سکا یاپسه لر مقبول و جائز ایده سک و آندن اینجتمیه سک. نته کیم **(صحیفه ۲۹)** حدیث شریفده بیورلمشدر **[لَا يَكْمُلُ إِيْمَانُ عَبْدٍ حَتَّى يُحِبَّ لِسَائِرِ النَّاسِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ]** یعنی — کندی نفسی ایچون سودیکی شیء سائر ناس ایچونده سومدیکجه عبدک ایمانی کامل اولماز — اوچنجسی: اودرکه مطالعه علم ایدیورسک، بر علم اولمالی و بر علم او قومالیسک که اکر بالفرض بر هفته لق عمرک باقی قالدیغنی بیلسه ک بیله آنکله مشغول اولاسک. و

بو معلومدرکه بر هفتدن زیاده عمرک قلاماش اولدیغنی بیلسهک؛ نحو، صرف و طب و بونلرک امثالی علم ایله مشغول اولمازسک. زیرا، بونلر، سنک فریادکه یتشمیه جکنی بیلیرسک. بلکه کولکلک مراقبه سنه و صفاتکک معرفتنه مشغول اولورسک. و آنی علائقدن و اخلاق زمیمه دن پاک ایده رسک و کندیکی محبت حق و اخلاق حسنه ایله متصف قیلارسک و عبادتله مشغول اولورسک.

أى اوغل؛ بر سوز دیکله و او سوزده حقیقتله دوشون و عمله کتیرکه مطلقاً خلاص و نجات بولاسک. اکر سکا خبر ویرسه لر و دیسه لر که کله جک هفته سلطان سنک زیارتکه کله جکدر. بیلیرم که سن او هفته ایچنده، البسه و سائرهدن سلطانک نظری منعطف اوله جغنی بیلدیکک هر نه اولورسه آنی لطیف و مزین و آبی قیلمقدن غیرى هیچ بر شيله مشغول اولمازسک. شیمدی دوشون و بیل که بن سکا اولدن آخره قدر سن عاقلسک و عاقله اشارت کافیدر دیورم. رسول علیه الصلاة والسلام افندمز حدیث شریفلرنده بیوربورلرکه: **[إِنَّ اللَّهَ لَا يَنْظُرُ إِلَى صُورِكُمْ وَلَا إِلَى أَعْمَالِكُمْ وَلَكِنْ يَنْظُرُ إِلَى قُلُوبِكُمْ وَنِيَاتِكُمْ]** یعنی —تحقیقاً الله تعالى سزک صورتلریکزه و عمللریکزه باقماز ولکن قلبلریکزه و نیتلریکزه نظر ایدهر— و اکر علم دل احوالی بیلیمک ایستر ایسهک؛ کتاب احیایه و سائر تصنیفاتمزه مراجعت ایت. و بو مسلمانلرک کافه سنه فرض عیندر. و علوم سائره فرض کفایه در. آنجق حق تعالی **(صحیفه ۳۰)** حضرتلرینک امرینی ایفا ایده جکک مقداری تحصیل ایتملیسک. دردنجسی: اودر که عیالک ایچون، مال دنیادن بر سنهک احتیاجدن

فضله سنی ترتیب ایتیمیه سک. نته کیم حضرت محمد علیه الصلاة و السلام افندمز
ازواج مطهراتی ایچون [اللَّهُمَّ اجْعَلْ قُوْتَ آلِ مُحَمَّدٍ كَفَافًا] بیورمش و بو صورتله
معامله ایله دی؛ فقط هر بر حجره ایچون بر سنه لك معاش ترتیب بیورماز ایدی؛
بلکه قوت یقینلری اولمیانلر ایچون بویله یاپارلر ایدی.

أى اوغل؛ ایشته بو قصده ایسته دیکک شیء یازدم. جمله سی ایله عمل
ایتملیسک و او میانده [أَنْ تَذُكِّرَنِي فِي صَالِحِ دُعَائِكَ] مقتضاسنجه بزى ترك
ایتمیه سک. طلب ایتمیش اولدیغک دعالره کلنجه؛ احادیث صحیحه ده کثیراً
شرف وارد اولمشدر. اورادن حفظ ایده سک. طریق اهل أئنده بویله دعالر
چوقدر. او محلدن طلب ایت و بو دعایی ده علی الدوام اوقو،
علیالخصوص نمازلردن سوکره، ایشته او دعا دخی بودر :

اللهم اني اسالك من العمة تمامها، ومن العصمة دوامها، ومن الرحمة شمولها، ومن
العافية حصولها، ومن العيش ارغده، ومن العمر اسعده، ومن الا حسان اتمه، و
من الانعام اعمه، ومن الفضل اعذبه، ومن اللطف اقربه، ومن العمل اصلحه،
ومن العلم النفعه، ومن الرزق اوسعه اللهم كن لنا و لاتكن علينا، اللهم اختم
بالسعادة اجالنا، وحقق بالزيادة امالنا، واقرن بالعافية غدونا واصالنا، واجعل الى
رحمتك مصيرنا ومالنا، واصبب سجال عفوك على ذنوبنا، ومن علينا باصلاح
عيوبنا، واجعل التقوى زادنا، وفي دينك اجتهادنا، وعليك توكلنا و اعتمادنا آلهنا
شبتنا على نهج الاستقامة، واعدنا في الدنيا من موجبات الندامة يوم القيامة، و

خفف عنا ثقل الاوزار، وارزقنا عيشة الابرار، واكفنا واصرف عنا شر الاشرار،
واعتق رقابنا (صحيفه ٣١) ورقاب آباءنا واخواننا، و امها تنا من النار و
برحمتك ياعزيز ياغفار، ياكريم ياستار، ياعليم، يا جبار برحمتك يا أرحم الراحمين و
صلى الله على سيدنا محمد وآله و صحبه آجمعين، والحمد لله رب العالمين، آمين.

معناسى؛